

ARXIU

La irrupció de les noves tecnologies ha estat decisiva per a les noves maneres de viure el sexe. Internet, la realitat virtual i els cd-roms s'han incorporat al món de la carn.

El futur del sexe

Freud considerava el sexe el motor de la vida humana. Quan s'aproxima el segle XXI, aquest motor rendeix a ple, però condicionat pels canvis socials i econòmics. El mil·lenni vinent la sexualitat humana serà trasbalsada per l'evolució tecnològica, els avenços de la genètica i de la medicina.

Si a la fi del segle XIX la moral victoriana imposava estrictes normes de conducta als anglo-saxons, l'església catòlica controlava la vida sexual als territoris on tenia influència. Les relacions entre els sexes hi eren clarament definides i tota anomalia hi era pecat. La dona procreava i menava la casa, i l'home treballava i dirigia la vida familiar. Tothom tenia les seues funcions i obligacions ben delimitades.

Cent anys després, la situació s'ha modificat radicalment. Si una persona del XIX feia un viatge al moment actual, no podria assimilar les informacions de la premsa: li semblaria impossible que un president dels Estats Units declare relacions adúlteres amb una becària, que un transsexual d'Israel guanye Eurovisió, que alguns països legalitzen els matrimonis entre homosexuals i que la pornografia i el sexe per Internet siguin negocis molt rendibles.

Es evident que durant el segle XX els costums sexuals d'Occident s'han tornat més liberals, encara que les dones i els homosexuals continuen la lluita pels seus drets contra els sectors socials més tradicionals. L'evolució de la sexualitat el mil·lenni vinent és una incògnita complexa i diversa. És possible d'alliberar encara més els costums sexuals? Aquesta progressió hi serà tan vertiginosa com en el segle XX? La moral puritana hi continuarà perdent influència?

La batalla per la igualtat. Aquests últims cent anys d'història la lluita de les dones per la igualtat social i econòmica ha estat fonamental en la transformació de la societat. Les tímides manifestacions dels moviments sufragistes de principi de segle i les reivindicacions dels grups feministes dels anys 60 han contribuït decisivament a canviar la mentalitat de les dones i la seua posició social. Però els avenços no vénen exclusivament de la lluita de determinats col·lectius de pressió social. Un descobriment mèdic com la píndola o els variats siste-

Provocat disfuncions masculines com la impotència

mes de contracepció han donat a la dona el control sobre la seua sexualitat, amb més llibertat per a decidir el seu futur.

Malgrat les conquestes laborals i econòmiques de la dona, la lluita per la igualtat encara no ha finalitzat, tanmateix. En algunes regions del continent europeu, com els països nòrdics, les dones ja tenen la mateixa influència política i social que els homes; però es tracta de casos excepcionals dins el context mundial. La situació de les dones a l'Amèrica Llatina, l'Àsia i als països islàmics encara ha de millorar molt per atènyer el nivell d'Europa o dels Estats Units. Al món arab, per exemple, hi ha hagut una regressió important, quant a moral sexual i a drets fonamentals de la dona, aquests últims anys, deguda a la influència política creixent dels fonamentalistes islàmics. La situació de la dona a l'Afganistan o a l'Iran s'acosta més a la de l'edat mitjana que no a la del segle XXI.

El principal interrogant en aquestes regions del planeta està a saber si la intransigència fonamentalista continuarà guanyant influència social durant les pròximes dècades. El cas de l'Iran podria donar la clau de l'evolució futura dels moviments integristes. Després de vint anys d'hegemonia política, els partits integristes comencen a perdre força davant els sectors polítics més moderats.

Sexe, no gràcies. Els avenços socials i polítics de les dones d'Occident també han modificat notablement l'actitud sexual masculina. Aquestes dues últimes dècades l'home ha viscut un procés difícil d'assimilació de les conquestes feministes. Les noves relacions de poder entre ambdós sexes han deixat perplex el baró, que encara no es resigna a cedir certes parcel·les de la seua autoritat. Segons els sexòlegs, el major protagonisme de la dona en la vida sexual ha motivat un seguit de disfuncions psicològiques i físiques de caràcter eròtic en la població masculina. Impotència, sentiment de castració, manca

d'autoestima..., són indicis d'aquesta lenta acomodació a la igualtat entre els sexes. Els homes occidentals encara han d'aprendre a conviure amb un nou tipus de dona.

Aquests canvis en les relacions entre homes i dones també ha modificat la vida sexual de la parella. Segons un recent estudi publicat a França, el nombre de matrimonis francesos que no practiquen el sexe de forma habitual ha augmentat de forma notable. Segons una enquesta, el 40% dels francesos que viuen en parella tenen relacions molt ocasionals i un 8% practica la castedat de forma voluntària. Segons aquest estudi estadístic, el 49% dels francesos tenen menys desig sexual que no pas abans. El detall més sorprenent de l'estudi és que siguen els joves de divuit anys a vint-i-qua-

tre els sectors d'edat més "cansats sexualment".

Segons el sexòleg francès Willy Pasini, el desig sexual es troba en una crisi profunda. "L'absència de relacions sexuals és més habitual que no ens pensem i afecta tant les persones sense parella com els matrimonis amb vint anys de convivència. A més, la manca de relacions sexuals no implica necessàriament sentiments de frustració. La castedat és viscuda actualment quasi amb indiferència". Una de les causes d'aquesta castedat és la solitud de la vida moderna en les grans ciutats. Segons el psicòleg Alain Giami, en els grans nuclis urbans com Nova York, París o Londres, una persona de cada dues viu sense parella. "La gent té dificultats per a mantenir una vida social i relacions sentimentals estables. La gran ciutat genera incomunicació i solitud i els seus habitants s'acostumen a viure sense sexe i sense relacions afectives. La desocupació o la supervivència econòmica en importants sectors de la societat urbana també contribueixen a rebaixar la preocupació pel sexe". La tendència expansiva de les grans aglomeracions urbanes en les pròximes dècades podria agreujar aquest sentiment de soledat i aïllament que influeixen la sexualitat.

Aquestes tendències socials a l'abstinència voluntària s'han vist reforçades amb l'aparició, en els Estats Units i des de la fi dels anys 80, dels moviments favorables a la castedat. Després de l'onada alliberadora dels anys 60 i 70, el reaganisme va afavorir una regressió important en els costums sexuals dels nord-americans. El moviment per la castedat fou una de les manifestacions més visibles del canvi d'actitud respecte al sexe. Abonat per grups integristes religiosos, catòlics i protestants, el moviment per la castedat ha treballat intensament en les escoles i en els instituts de secundària de Nord-amèrica amb una eficaç campanya de publicitat. El suport que han rebut els representants de l'anomenat "orgull cast" de l'administració pública

L'alliberament sexual i una major permissivitat social envers altres formes de viure el sexe han ensopegat amb la malaltia de la sida. Una epidèmia que sembla entrarà també en el nou segle. L'isolament dels individus i diversos factors d'una nova cultura relacional han donat lloc a la moda dels telèfons eròtics (baix).

Divers material incautat per la policia l'any 1997 a una xarxa de pederastes que operava al barri del Raval de Barcelona. La pornografia infantil s'ha convertit en un dels problemes d'ordre social que més maldecaps dóna a les policies d'arreu d'Europa.

ARXIU / EFE

ha ajudat a difondre'l entre els més joves. La manca de relacions sexuals ha deixat de ser un motiu de preocupació de molts joves que proclamen obertament el seu

desig de conservar la virginitat.

A Europa, el moviment per la castedat no ha aconseguit de consolidar-se, i hi és quasi testimonial –i anecdòtic a les grans ciu-

tats-. Però l'església catòlica ja s'encarrega de continuar exaltant la virginitat i determinats valors de la moral sexual tradicional, malgrat la seua constant pèrdua d'influència en les societats europees més avançades, i àdhuc en les del tercer món. Després d'haver neutralitzat moviments progressistes com la Teologia de l'Alliberament, el Papa Joan Pau II ha topat amb la poderosa competència dels predicadors protestants en l'Amèrica Central i en alguns països de Sud-amèrica. La lluita entre aquestes dues confessions en territori americà no presenta diferències quant a la doctrina moral sexual. Els predicadors baptistes són encara més intransigents i agressius que no pas els catòlics, en la defensa dels valors sexuals tradicionals.

Un camí de roses?

Després de segles de persecució i de marginalitat, els homosexuals i les lesbianes poden enfilars el nou mil·lenni amb una dosi raonable d'optimisme. La llarga batalla per la despenalització de la conducta homosexual sembla guanyada en la majoria dels països occidentals. Però els homosexuals tenen una llarga llista de reivindicacions pendents i de prejudicis socials per dissipar.

En la dècada vinent la sida continuarà formant part de les preocupacions fonamentals de la comunitat gai internacional, malgrat els avenços en la prevenció de la malaltia. Els efectes devastadors de la sida en la població homosexual durant la dècada dels 80 han obligat els gais a una actitud més prudent i responsable a l'hora de practicar el sexe. Segons el periodista i militant gai Gerard Lefort, la sida ha fet madurar el col·lectiu gai i l'ha empès a reivindicar certs beneficis socials que tan sols tenien les parelles heterosexuales. "Aquests últims anys molts homosexuals s'han vist en una situació econòmica difícil perquè la seua parella se'ls ha mort de sida. No tenien el dret de reclamar una pensió a l'estat o d'ocupar un pis que era propietat del company mort. Aquestes situacions quotidianes han despertat la consciència reivindicativa de molts homosexuals."

Des de principi dels 90 els governs europeus han començat a buscar solucions legals a la situació de les parelles homosexuals. Les mesures adoptades varien molt segons el grau de tolerància i de liberalitat de cada país envers la comunitat gai. Dina-

marca fou pionera en la recerca de mesures jurídiques per a garantir l'assistència social de les parelles homosexuals. Des del 1989, els danesos tenen una llei de parelles de fet. Més tard, països com els Països Baixos, Noruega i Suècia van aprovar el matrimoni entre homosexuals. Després de la implantació dels registres municipals de parelles sense distinció de sexe, la legislació espanyola encara no ha fixat bé la llei de parelles de fet. Malgrat la intensa reivindicació d'una llei que regule la vida en parella de les persones del mateix sexe, el Partit Popular vol una llei restrictiva i poc satisfactòria per evitar la protesta dels sectors més reaccionaris de la societat.

A més de la lluita per la seua equiparació legal, els homosexuals tenen el repte d'aconseguir més presència en la vida pública, tant en el camp polític com cultural. Els avenços d'aquests darrers anys han estat notables: sèries de televisió protagonitzades per homosexuals, actrius i esportistes que confessen la seua homosexualitat, presència de polítics gais reconeguts en llocs d'alta responsabilitat de govern, difusió comercial del *queer cinema* o moda de les *drag-queens*. Una part de la societat heterosexual ha començat a entendre els homosexuals i a conviure-hi, però encara hi ha molts sectors socials marcats per la intolerància i pels prejudicis. Esbandir aquests obstacles és un dels objectius dels gais que aspiren a normalitzar la seua convivència social el segle XXI. **Mateu Blanc**

Aquests últims vint anys la institució matrimonial ha sofert els canvis dels costums sexuals. El matrimoni fa crisi i ha perdut una part de la seua funció fonamental: legitimar els fills i les relacions d'una parella. Segons un estudi recent de la Unió Europea, un europeu de cada quatre naix de pares no casats. Això vol dir que moltes parelles d'Europa no senten la necessitat de legalitzar la seua relació de convivència. La progressió d'aquestes xifres ha estat espectacular: l'any 1980 tan sols el 9% dels europeus naixien fora del matrimoni civil o religiós. Als Estats Units l'evolució hi és pareguda: en divuit anys han pasat del 18% al 34% els fills extramatrimonials.

Però la situació no és idèntica a tots els països de la Unió Europea. Si la procreació extramatrimonial és del 54% a Suècia i del 47% a Dinamarca, l'estat espanyol ha evolucionat del 3,9% del 1980 al 12% del 1997, i Grècia, de 1,3% (1980) al 3,3% actual. Aquestes dades contrasten amb les del Japó, on tan sols el 0,8% dels naixements són fora del matrimoni.

Malgrat la diferència de xifres entre països, és evident que la institució matrimonial perd crèdit i que el concepte de família evoluciona notablement. Sens dubte, la família continuarà formant la base de l'estructura social del segle XXI, però amb característiques diferents. La incorporació al món laboral i l'adquisició de més responsabilitats professionals han posat fi a la funció exclusivament reproductora de la dona. Les parelles actuals han rebaixat el nombre de fills fins a límits delicats per al manteniment de l'anomenada societat del benestar. L'índex de natalitat és especialment baix a l'estat espanyol que ha evolucionat de forma regressiva del 15,3% del 1980 al 9,1% del 1997. En divuit anys ha passat de l'índex de natalitat més alt de la Unió Europea al més baix. La unitat familiar d'un sol fill ja és una realitat que preocupa els gestors de la Seguretat Social. Podrà l'estat mantenir les presta-

ARXIU

L'homosexualitat ha guanyat molt de terreny en el camp de les seues reivindicacions socials tot i que encara queda molt camí per fer. D'altra banda, els efectes de la sida sobre aquest col·lectiu ha suposat també un canvi en les seues estratègies reivindicatives.

cions socials d'una població envellida i jubilada, si no té prou treballadors cotitzant?

Malgrat els perills de la baixa densitat demogràfica als països més desenvolupats, la sexualitat de la parella ha deixat de ser una obligació reproductiva per convertir-se també en una opció de plaer. La píndola anticonceptiva, els preservatius i més sistemes de contracepció han contribuït a alliberar la parella d'una gestació involuntària. En tot cas, la ciència pot aportar en el futur sistemes anticonceptius més segurs i eficaços, com ara la píndola masculina. Les investigacions mèdiques i els avenços en enginyeria genètica podrien fer que l'acte sexual fóra un tràmit sense gens de relleu en la creació de la vida humana. Les modalitats de fecundació assistida i els projectes de clo-nació humana han obert una gran polèmica moral, legal i política, però sembla difícil que la ciència no continue les seues investigacions en el camp de la biologia genètica i de la reproducció artificial.

La maledicció del segle. Ara, els vertiginosos avenços de la medicina no han aconseguit de resoldre el problema de la sida. Des del començament de la pro-

pagació general d'aquesta malaltia, a principi dels 80, els costums sexuals hagueren de modificar-se d'una forma tan ràpida com inesperada. La dècada anterior ningú no hauria pensat que l'alliberament sexual dels anys 60 toparia amb un obstacle tan important. La sida ha modificat la mentalitat dels anomenats grups de risc (homosexuals, heroïnòmans, hemofílics) i la dels heterosexuals. Aquests últims anys les campanyes publicitàries de prevenció han aconseguit de neutralitzar el ritme de propagació de la malaltia als països desenvolupats, però el mal encara no té solució mèdica.

Segons els especialistes, els avenços científics de la lluita contra la sida podrien donar els primers resultats definitius d'aquí a deu o quinze anys. Amb el descobriment d'un tractament farmacològic definitiu, la sida podria ser una malaltia superable, com el còlera, la tuberculosi, el paludisme o les epidèmies que han flagel·lat la humanitat en tota la seua història. En tot cas, la ciència és conscient que en el futur poden aparèixer malalties imprevistes. Els partidaris de la hipòtesi que la sida va sorgir als laboratoris militars com una arma de guerra, podran continuar pensant que és possible de crear artificialment

La proliferació dels sex-shops els darrers anys a les grans ciutats ha permès que molts puguin gaudir de pràctiques sexuals abans condemnades per la moral pública. La sexualitat com a producte de mercat en bona part ha deixat de ser clandestina.

nous tipus de virus letals que ataquen directament la sexualitat.

L'era del sexe fred. L'aparició de la sida desferma una onada regressiva quant a moral sexual i fa redescobrir valors tradicionals com la fidelitat i la continència. La sida també va estimular noves vies de sexualitat solitària, mediatitzades per suports electrònics o informàtics. Amb la comercialització del vídeo els anys 80, la generalització de l'ordinador els anys 90 i l'aparició del telèfon eròtic s'ha constituït una nova forma de plaer eròtic onanista, anomenada "sexe fred". En aquesta nova modalitat, l'individu genera les seues pròpies fantasies sexuals amb l'ajuda dels vídeos pornogràfics, les línies calentes o els programes eròtics informàtics.

Les dades sobre l'increment del consum de pornografia aquests últims quinze anys demostren que el "sexe fred" és una via fonamental per a canalitzar la sexualitat. Actualment els vídeos porno representen el 25% de la producció videogràfica anual, tant a Europa com als Estats Units. El lloguer i la compra de films pornogràfics representa, en certs països, el 50% del negoci videogràfic. L'increment de la producció també ha estat espectacular. A la fi de la dècada dels 70, la indústria pornogràfica nord-americana produïa uns cinc-cents films anuals. Vint anys després, supera els cinc mil. El fenomen a Europa ha estat molt paregut, encara que les xifres no siguen tan espectaculars.

Gràcies a les seues facilitats tècniques i econòmiques, el vídeo ha permès l'aparició de perversions sexuals insospitades. Aquests últims quinze anys, el cinema pornogràfic s'ha especialitzat en subgèneres que responen a modalitats sexuals diverses: sadomasoquisme, enemes, zoofília, *bondage*, pits grossos o coprofàgia. El públic habitual dels videoclubs i dels *sex-shops* té a l'abast un bon repertori de perversions que fa cinquanta anys eren relegades a la prostitució i a la marginalitat.

ARXIU / RAFA GIL

La cultura del video ha posat a l'abast de tothom 'perversions' sexuals fins fa poc inimaginables.

Però l'aparició del vídeo també ha portat a la comercialització clandestina de films sobre determinades perversions il·legals, tals com la pederàstia, en què els menors d'edat són protagonistes de l'activitat sexual. El polèmic cas de Traci Lords, una popular actriu porno que va rodar més de cent films quan encara no tenia divuit anys, va servir perquè la indústria del cinema X establira un control més rigorós sobre l'edat de les seues estrelles. En tot cas, els productors clandestins de vídeos pederàstics tenen moltes facilitats a l'hora de trobar xics i adolescents en els països del Tercer Món.

La principal incertesa de la indústria pornogràfica actual és quan serà la definitiva reconversió tecnològica del sector. El pas del suport cinematogràfic al ví-

deo es va fer en cinc anys (1980-1985), però la substitució del vídeo pel disc làser o el cd-rom podria ser més lenta. El preu dels equips i dels materials dificulta el moment la generalització dels nous suports. De totes maneres, les principals productores de cinema X ja tenen un bon catàleg de films en disc làser i cd-rom.

La manifestació més extrema, però menys desenvolupada tecnològicament, del "sexe fred" és la realitat virtual eròtica. Aquesta sofisticada tecnologia informàtica permet la creació d'espais artíficials tridimensionals que l'usuari pot recórrer com si foren part d'un univers virtual denominat "ciberespai". Les aplicacions eròtiques de la realitat virtual, anomenades "cibersex", encara es troben en fase d'experimentació primària, si bé ja han aparegut projectes d'investigació, com ara Barbie's Virtual Playhouse o Cyber M, programes de sexe virtual de temàtica sadomasoquista. Els protagonistes d'aquests programes encara són creacions tridimensionals rudimentàries que difícilment poden excitar la imaginació de l'usuari.

Ara, els efectes especials de les darreres produccions de Hollywood demostren les increïbles possibilitats de la realitat virtual. Quan la tecnologia del disseny per ordinador es perfecciona un poc més, serà possible de tenir films interactius que permetran a l'espectador d'intervenir en la ficció per alterar el curs del relat segons els seus desigs. En un futur no massa llunyà, l'afecionat a les pel·lícules X podrà participar en l'activitat sexual d'un film porno interactiu en realitat virtual. També serà possible l'existència de films eròtics o pornogràfics protagonitzats per figures amb aparença humana dissenyades per ordinador. En aquest paradís de realitats il·lusòries, l'home podrà arribar a enamorar-se de la projecció virtual d'un individu inexistent, o a "conviure-hi"...

Marià Reig